

STATSKOG SF
Postboks 63, Sentrum
7801 NAMSOS

Vår dato: 08.05.2023

Vår ref.: 202304214-3 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Saksbehandler:

Kristine Naas

Midlertidig tillatelse til senking av vannstand i Davidsdam, Elsedam, Kongens Gruvedam og Storbakke i Kongsberg kommune i perioden mai-oktober 2023 og 2024

Vi viser til søknad av 27.2.2023 om midlertidig tillatelse til å senke vannstanden i fire magasiner.

NVE gir Statskog SF tillatelse til å senke vannstanden i fire dammer

NVE vedtar at Statskog SF kan senke vannstanden i Davidsdam, Elsedam, Kongens Gruvedam og Storbakke midlertidig ned til LRV i perioden 15.5.-31.10.2023 og 15.5.-31.10.2024.

Vedtaket har hjemmel i vannressursloven § 8.

Du kan klage på vedtaket

Se vedlagte skriv om rett til å klage på vedtaket.

NVEs vedtak begrenser seg til nedtappingen

NVE har kun vurdert konsekvensene av midlertidig nedtapping, ikke konsekvenser av anleggsarbeidet på dammene. For anlegg uten konsesjon med konsekvenser for brudd (konsekvensklasse 1-4 etter damsikkerhetsforskriften) skal NVE godkjenne tekniske planer for anleggene, mens anleggsarbeidene må avklares med kommunen etter plan- og bygningsloven.

Det er vilkår knyttet til tillatelsen

Tillatelsen er gitt på følgende vilkår:

- Nedtapping skal skje i kontrollert tempo, slik at fisk og andre vannlevende organismer har tid til å komme seg unna.

- Magasinet skal inspiseres jevnlig langs strendene i nedtappingsperioden, med den hensikt å flytte fisk og eventuelle andre vannlevende organismer som har blitt isolert i mindre kulper.
- Når vannstanden er tappet ned skal søppel som kommer til syne fjernes.
- Det skal varsles med skilt på egnede steder hvor det er mye ferdsel av folk, om hvorfor dammene er tappet ned og hvor lenge tillatelsen varer.
- Perioden med senket vannstand må gjøres så kort som mulig. Oppfylling til normal vannstand skal skje så raskt som mulig etter at arbeidene er avsluttet.
- Under nedtappingen skal manglende LRV bestemmes med innmåling.
- Nedtappingen skal kunngjøres én gang lokalt før nedtappingen starter.
- Når arbeidene er ferdig og dammen fylles sendes det melding om dette til NVE.
- Det skal fotodokumenteres restmagasin og dammenes innside når disse er nedtappet. Dette skal sendes NVE med referanse saksnr. 202304214.
- Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.
- NVE forutsetter at Statskog SF har ordnet de privatrettslige forholdene.

Søknaden

Statskog SF skal foreta vedlikehold og utbedringer på fire dammer i Kongsberg i perioden 2023-2024. Flere av dammene ble omsøkt i 2022, men arbeidene lot seg ikke fullføre. De fire dammene, Davidsdam, Elsedam, Kongens gruedam, Storbakke dam er alle plassert i konsekvensklasse 2 og 3.

Dam	Nedbørfeltets størrelse (km ²)	Bruddkonsekvensklasse	Nivå overløp	Nivå damkrone	LRV
Elsedam	0,19	3	564,45	565,00	-
Davidsdam	0,76	2	601,40	603,00	596,40
Kongens gruedam	0,11	3	566,20	566,50	561,20
Storbakke dam	0,47	3	530,70	534,60	528,00

Det vil ikke iverksettes tapping av flere dammer enn det Statskog SF har kapasitet til å følge opp. Dersom det ikke lar seg gjøre å ferdigstille arbeidene på den respektive dammen innenfor sesongen 2023 ønsker de å kunne tappe ned dammen i sesongen 2024 for å fullføre arbeidene.

For alle dammene vil det anlegges terskler, hvis nødvendig, for å opprettholde nødvendig vannstand så fisk og andre ferskvannsorganismer kan bevares.

Det søkes om tillatelse til midlertidig nedtapping til LRV fom. 15. mai 2023 og 2024 til utgangen av oktober 2023 og 2024 for alle de fire dammene.

Dette mener høringspartene

På grunn av sakens begrensede omfang har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE har vært i kontakt med lokale myndigheter for å få deres syn på saken, og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Kongsberg kommune har ingen merknader.

Statsforvalteren i Oslo og Viken har følgende merknader:

«Vi har tidligere uttalt oss i tilsvarende sak om Elsedam og Stordammen i brev datert 22.02.2021. Nå er tiltaket utvidet også til å omfatte Davidsdam, Kongens gruedam og Storbakkdam.

Vi kan ikke se at det er registrert arter av stor eller særlig forvaltningsinteresse knyttet til dammene og som Statsforvalteren har forvaltningsansvar for. Vi har derfor ingen innvendinger mot at det gjennomføres nødvendig inspeksjon og vedlikeholdsarbeid på dammene.

Imidlertid er det observert fisk som ørret, abbor og sik i enkelte av dammene. Det kan også antas at amfibier benytter dammene som leveområde i tillegg til andre akvatiske dyr og planter. Vi mener at det bør som tidligere foretas en nedtapping over tid, maksimal nedtappingshastighet på 15 cm per døgn, for at akvatiske dyr tilknyttet strandsonen og fisk får en mulighet til å forflytte seg til nye områder i dammene. Videre at det bevares et vannspeil og at det vurderes å opprettholde en minstevannføring under arbeidet med dammene og under opptapping for å minimere påvirkningen på det biologiske mangfoldet i dammene.»

Viken fylkeskommune viser til tidligere høringsuttalelse og har følgende merknader:

«Vannmiljø

Vi ber om at senkningen av vannstanden skjer langsomt for å ivareta hensynet til fisk og andre vannlevende organismer. Det bør foretas jevnlig inspeksjon langs strendene i nedtappingsperioden, med den hensikt å flytte fisk og eventuelle andre vannlevende organismer som har blitt isolert i mindre kulper. Videre bør det sikres en viss vannføring i bekker nedstrøms, slik at unaturlig tørrlegging unngås. Dersom det er fare for forurensning i grunnen, f.eks. etter tidligere gruedrift, må det gjennomføres tiltak for å sikre at spredning som kan påvirke vannmiljø og naturmangfold unngås.

Friluftsliv

Dammene ligger i et område som er kartlagt som svært viktig friluftslivsområde (høyeste verdi. Det er mange stier i områdene, og disse er populære både blant turgåere og syklist.

Det er derfor viktig at det tas hensyn til stiene og at anleggsarbeidet i minst mulig grad vanskeliggjør bruk av stiene. Det er også viktig at det informeres godt om arbeidet, og at det vurderes midlertidige omlegginger av stier for å unngå at turfolk kommer inn i anleggsområdet. I forbindelse med istandsetting av dammene, ber vi om at det i samarbeid med kommunen, vurderes tiltak som kan gjøre dammene enda mer attraktive for friluftsliv.

Samferdsel

Viken fylkeskommune har utredet plassering for de aktuelle dammene som skal restaureres, og ingen av de aktuelle dammene er i umiddelbar nærhet av fylkesvei eller infrastruktur som Viken eier. Det er dermed begrenset hva tiltak i disse dammene kan medføre i den forbindelse, så lenge senkning av disse dammene foregår på en sikker måte og at mengden vann som slippes til bekk/elv ikke vil medføre store vannstandsendringer. Viken fylkeskommune kan ikke se at dette vil ha noen umiddelbar fare eller påvirkning på hverken kort eller lang sikt for samfunnskritisk infrastruktur.

Nyere tids kulturminner

Dammene ligger innenfor Kongsberg Sølvverk kulturmiljø, fredet i 2003 i henhold til kulturminnelovens § 20. Vi kan ikke se at den planlagte senkingen av vannstanden vil ha betydning for dammens verneverdi. Den planlagte senkingen av vannstanden i dammene skal gjøres for å kunne utføre vedlikehold og utbedring av de tre dammurene, inkludert tapphus, overløp m.m. Ifølge fredningsforskriften kapittel V1 kan det foretas vanlig vedlikehold og skjøtsel av kulturminner fra gruvedrifta, deriblant dammer. Slik vi leser søknaden vil de omsøkte tiltakene ligge innenfor vanlig vedlikehold. Vi har derfor ingen merknader til de omsøkte tiltakene. Hvis det viser seg at arbeidene blir mer omfattende enn forutsatt, må vi kontaktes, slik at vi kan vurdere om det må søkes dispensasjon fra fredningen.

Arkeologiske kulturminner

Seksjon for arkeologi har tidligere uttalte seg til midlertidig senking av Elsedam, Kongens gruedam, Storbakkdam. Nytt nå er en midlertidig senking i to nye perioder, samt i tillegg til de tre førstnevnte også senking av vannstand midlertidig i Davids dam. Alle dammene ligger innenfor Kulturmiljøet Kongsberg Sølvverk. I hht. våre opplysninger skal tiltakene ikke berøre automatisk fredete kulturminner. Vi vil ikke stille andre arkeologiske krav, enn det som ble opplyst om vedr. meldeplikten ved funn under anleggsarbeider, jf. kulturminneloven § 8, i brev av 8.4.2022.»

Dette er NVEs vurdering

Damsikkerhet

Vannressursloven er tydelig på at eier av vassdragsanlegg har et ansvar for å vedlikeholde anlegget jf. vannressursloven § 36. De aktuelle dammene er klassifisert i konsekvensklasse 2 og 3 som innebærer strenge krav til sikkerhet. NVE oppfatter de planlagte tiltakene som nødvendig i forhold til tiltakshavers plikter etter vannressursloven og damsikkerhetsforskriften. For å gjennomføre inspeksjon og tiltak er det nødvendig å senke

vannstanden i magasinene. Vi vil presisere at damsikkerhet har høy prioritet og vil noen ganger måtte gå på bekostning av naturverdier eller andre allmenne interesser.

Biologisk mangfold

Søk i Artskart og Naturbase (28.4.2023) og innkomne høringsuttalelser viser at det ikke er registrert truede arter i tilknytning til noen av magasinene. For Elsedam er det på nord- og østsiden av vannet registrert gammel lavlandsfuruskog med høy verdi, men denne vil ikke bli berørt av tiltaket. Det opplyses i søknaden fra Statskog at det er fisk i dammene Elsedam, Kongens gruedam og Storbakkdam. Hovedsakelig er det ørret, men også abbor (Kongens gruedam og Davidsdam) og sik (Elsedam). Det vil ved tiltaksgjennomføring anlegges terskler for å opprettholde tilstrekkelig restvannvolum i dammene. Ved tapping vil fisk som eventuelt går ut av tappeløpet bli forsøkt fanget med ruser for tilbakeføring til dammene. NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltakene er midlertidig og strengt nødvendig for å kunne gjennomføre sikring og vedlikehold på gamle dammer med høy konsekvensklasse i det fredede og nasjonalt viktige kulturmiljøet på Kongsberg. NVE kan ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Friluftsliv

Fylkeskommunen påpeker at områdene dammene ligger er registrert som svært viktig friluftslivsområde. En senkning av vannstanden vil oppleves skjemmende for de som bruker området og det vil kanskje være mindre attraktivt som turområdet i den perioden magasinene er senket. Fordi tiltaket er midlertidig og helt nødvendig for å oppnå tilstrekkelig damsikkerhet mener NVE at noe ulempe for friluftsinnteresser i området må aksepteres. Eventuelle stier som blir stengt som følge av tiltakene bør så langt det lar seg gjøre legges om.

Behov for minstevannføring

Statsforvalteren ber om at NVE vurderer behovet for minstevannføring, for å sikre livet i bekkene. Nedbørfeltstørrelsen til dammene er svært begrenset, alle under 1 km², noe som vil si at det trolig ikke er årssikker vannføring. NVEs vurdering er derfor at det er lite hensiktsmessig og praktisk vanskelig å sikre en minstevannføring, da det i lengre perioder, særlig om sommeren vil være lite eller ingen tilsig.

Oppmåling av LRV.

LRV ikke er registrert for Elsedam og vi mener at laveste tappnivå (bunnen av tappeluken) må registreres for denne og ev. andre dammer dette ikke allerede er gjort. Dette benyttes som LRV for fremtiden.

Oppsummering og konklusjon

Davidsdam, Elsedam, Kongens gruedam, Storbakkdam er fire sølvverksdammer i Kongsberg kommune i konsekvensklasse 2 til 3. Dammene er gamle og har behov for inspeksjon og oppgradering. Statskog SF søker derfor om tillatelse til å senke vannstanden

i magasinene. Tiltakene vil oppleves negativt for brukere av området, men det er midlertidig og NVE mener ulempene må aksepteres på bakgrunn av at formålet er dampsikkerhet.

Med hilsen

Inga Nordberg
direktør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

STATSKOG SF

Kopimottakerliste:

STATSKOG SF - Øystein Skjelbred

STATSKOG SF - Henriksen Tore

Kongsberg kommune

Kongsberg Prosjektservice AS - Geir Kasin

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

VIKEN FYLKESKOMMUNE

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.